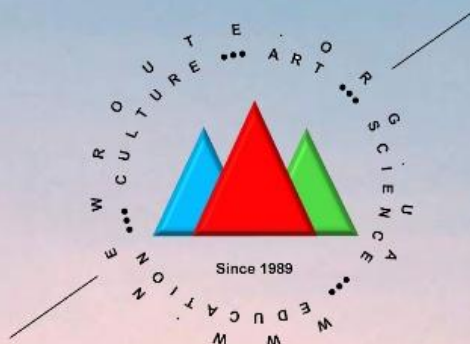

ISSN 2710-1177 (online)

DOI: 10.61718/crp

TM

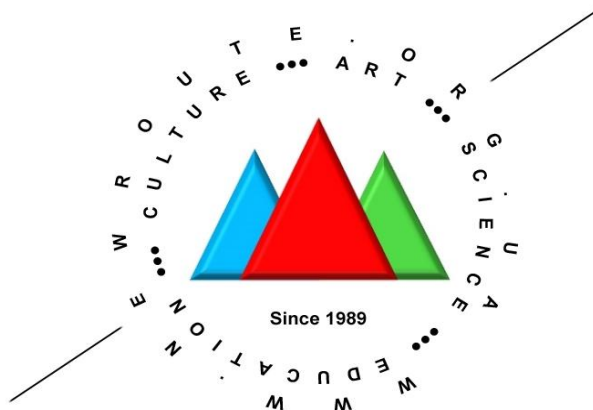
КРЕАТИВНИЙ ПРОСТІР

Науковий журнал

Електронне видання

ISSN 2710-1177 (online)
DOI: 10.61718/crp
Publisher ID: 7886

КРЕАТИВНИЙ ПРОСТІРTM

Науковий журнал

Електронне видання

2025 • № 26

Освіта, фізична культура, спорт, культура, мистецтво, журналістика,
гуманітарні та соціальні науки, бізнес, адміністрування, право, готельно-ресторанна справа,
туризм, рекреація, транспорт та безпека, інженерія, виробництво, будівництво, природничі
науки, математика та статистика, охорона здоров'я та соціальне забезпечення

КРЕАТИВНИЙ ПРОСТІР™

НАУКОВИЙ ЖУРНАЛ

Засновано 2020 року. Журнал є електронним мультидисциплінарним науковим виданням. Міжнародний стандартний номер періодичного видання ISSN 2710-1177 (online). Видавцем журналу викривається офіційно зареєстрований знак для товарів та послуг (торгова марка) Креативний простір™, що підтверджує та гарантує високу якість наданих послуг (Свідоцтво № 342949 видане Державною організацією «Український національний офіс інтелектуальної власності та інновацій»). Свідоцтво про внесення суб'єкта видавничої справи до державного реєстру видавців, виготовлювачів і розповсюджувачів видавничої продукції ДК № 8013 від 22.11.2023. Зареєстровано у глобальному реєстрі видавців Global Register of Publishers. Ідентифікатор видавця 7886. Видання отримує власний DOI. Видавництво зареєстровано у Crossref із власним префіксом 10.61718. Засновник та видавець: Соціально-гуманітарна науково-творча майстерня «Новий курс» (рік заснування – 1989) є науковою установою. E-mail: creatspace2020@gmail.com, info@newroute.org.ua. Сайт: www.newroute.org.ua Контент розміщується в базі даних інформаційного ресурсу «Наукова періодика України», в пошуковій системі наукових публікацій «Google Scholar», в репозитарії на сайті засновника. Індексуються за показниками h-індекс (Google Scholar), i10-індекс (Google Scholar). Включено до каталогу наукових ресурсів відкритого доступу ROAD, до академічної бази даних ResearchBid, до бази наукових публікацій Google Scholar, до каталогу наукової періодики України з питань освіти, педагогічної, психологічної та соціальних наук Державної науково-педагогічної бібліотеки України імені В. О. Сухомлинського Національної академії педагогічних наук України, до реєстру наукових видань України державної наукової установи України «Український інститут науково-технічної експертизи та інформації». Публікація у журналі є науковою працею, яка опублікована у вітчизняному електронному науковому періодичному виданні та підтверджує апробацію наукових досліджень автора. У журналі можуть бути розміщені наукові повідомлення про розробки та праці, в т. ч. інформація про підготовку дисертаційних досліджень та творчих мистецьких проєктів тощо. Видання не входить до переліку фахових видань України. У журналі розміщуються наукові публікації за повним переліком галузей знань. Автори несуть відповідальність за зміст (авторство та самостійність досліджень), точність та достовірність викладеного матеріалу. Редакція може не поділяти точку зору авторів. Наукові публікації оприлюднюються в рамках проведення науково-практичної конференції «Креативна трансформація та модернізація сучасного суспільства», м. Харків, Україна. Розміщення публікації автора у виданні є підтвердженням участі автора у конференції. За результатами проведення конференції та оприлюднення рукописів, автори отримують електронний сертифікат (до 45 годин – 1,5 ECTS credits). Сертифікати оприлюднюються за адресою www.newroute.org.ua (згідно Порядку підвищення кваліфікації педагогічних і науково-педагогічних працівників, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 21 серпня 2019 р. № 800).

Редакційна колегія:

Кучин Сергій Павлович, головний редактор, доктор екон. наук, проф., СГ НТМ «Новий курс», Харківський національний університет мистецтв імені І. П. Котляревського.
Акішчина Ірина Миколаївна, кандидат філологічних наук, доцент, Галузевий державний архів Українського інституту національної пам'яті.
Березовська-Чміль Олена Борисівна, кандидат політичних наук, доцент, Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника.
Внукова Ольга Миколаївна, кандидат педагогічних наук, доцент, Київський національний університет технологій та дизайну.
Гетьман Ірина Анатоліївна, кандидат технічних наук, доцент, Донбаська державна машинобудівна академія.
Гришко Світлана Вікторівна, кандидат географічних наук, доцент, Мелітопольський державний педагогічний університет імені Богдана Хмельницького.
Доброєр Наталія Вікторівна, кандидат культурології, доцент, Національний університет «Одеська політехніка».
Дубовик Наталія Анатоліївна, кандидат політичних наук, доцент, Державний університет інформаційно-комунікаційних технологій.
Єрошенко Олена Віталіївна, кандидат мистецтвознавства, доцент, Мукачівський державний університет.
Калініна Ольга Сергіївна, кандидат культурології, Харківська гуманітарно-педагогічна академія.
Карпинський Борис Андрійович, доктор економічних наук, професор, Львівський національний університет імені Івана Франка.
Кислюк Любов Вікторівна, канд. наук із соц. ком., доц., Національний аерокосмічний університет ім. М. С. Жуковського «Харківський авіаційний інститут».
Кожедуб Олена Василівна, кандидат соціологічних наук, доцент, Київський національний університет імені Тараса Шевченка.
Коробчук Людмила Іванівна, кандидат педагогічних наук, доцент, Луцький національний технічний університет.
Кучин Павло Захарович, заслужений артист України, Харківська державна академія культури.
Кучина Тетяна Ігорівна, відповідальний секретар, магістр з маркетингу, СГ НТМ «Новий курс».
Мкртічян Оксана Альбертівна, доктор педагогічних наук, доцент, Харківський національний педагогічний університет імені Г. С. Сковороди.
Пашкова Надія Ігорівна, кандидат філологічних наук, доцент, Київський національний лінгвістичний університет.
Підлісна Ольга Вікторівна, кандидат мистецтвознавства, доцент, Харківський національний університет міського господарства імені О. М. Бекетова.
П'ятакова Галина Павлівна, доктор педагогічних наук, доцент, Львівський національний університет імені Івана Франка.
Рассомахіна Ольга Андріївна, кандидат юридичних наук, Європейський університет.
Сафонова Наталія Анатоліївна, кандидат філологічних наук, доцент, Дніпровський національний університет імені Олеся Гончара.
Стефанішин Олена Василівна, кандидат історичних наук, доцент, Західноукраїнський національний університет.
Сторож Олена Василівна, кандидат психологічних наук, доцент, Рівненський державний гуманітарний університет.
Тарасюк Лариса Сергіївна, доктор філософських наук, професор, Таврійський національний університет імені В. І. Вернадського.
Федоренко Микола Олександрович, кандидат філософських наук, доцент, Національна музична академія імені П. І. Чайковського.
Харченко Артем Вікторович, кандидат історичних наук, доцент, Харківський національний університет мистецтв імені І. П. Котляревського.
Хожило Ірина Іванівна, доктор наук з держ. упр., канд. медичних наук, Національний технічний університет «Дніпровська політехніка».
Ціватий Вячеслав Григорович, канд. істор. наук, доц., засл. працівник освіти України, Київський національний університет імені Тараса Шевченка.
Шевчук Інна Володимирівна, доктор наук з державного управління, доцент, Хмельницький університет управління та права імені Леоніда Юзькова.
Шептуха Олена Михайлівна, кандидат економічних наук, доцент, Харківський національний університет міського господарства імені О. М. Бекетова.
Штулер Ірина Юріївна, доктор економічних наук, професор, Національна академія управління.

Креативний простір: електрон. наук. журн. – № 26. – Харків: СГ НТМ «Новий курс», 2025. – 30 с.

УДК 001 • ISSN 2710-1177 (online) • DOI: 10.61718/crp • www.newroute.org.ua

Опубліковано на основі ліцензії Creative Commons Attribution License.

© СГ НТМ «Новий курс», 2025

© Автори, 2025

ЗМІСТ

	Стор.
Освіта, фізична культура та спорт, культура та мистецтво, гуманітарні та соціальні науки	... 5
<i>Шевчук Григорій Петрович, Петруня-Пилявська Наталія Анатоліївна</i> ДО ПИТАННЯ ТЕОРЕТИЧНОЇ МОДЕЛІ КУЛЬТУРИ	... 5
<i>Ткаченко Марія Володимирівна</i> ОСОБЛИВОСТІ ОРГАНІЗАЦІЇ КОНЦЕРТНИХ ЗАХОДІВ ТА МЕТОДІВ ЇХ ПРОСУВАННЯ	... 7
<i>Штанько Катерина Романівна</i> ФОРМУВАННЯ НАЦІОНАЛЬНОЇ ІДЕНТИЧНОСТІ УЧНІВ ЗАСОБАМИ ШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ В УМОВАХ СУЧАСНИХ ВИКЛИКІВ	... 8
<i>Ковальчук Олександр Леонідович</i> ОСОБЛИВОСТІ ФІЗИЧНОЇ ТЕРАПІЇ ПРИ ЧЕРЕПНО-МОЗКОВИХ ТРАВМАХ	... 9
<i>Курган Олена Андріївна</i> ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНІ ТА МЕДИКО-БІОЛОГІЧНІ ПІДХОДИ ДО СЕКСУАЛЬНОГО РОЗВИТКУ МОЛОДІ	... 10
<i>Клименко Олена Костянтинівна</i> ДИДАКТИЧНИЙ ПОТЕНЦІАЛ ІГРОВИХ МЕТОДИК У СОЦІАЛЬНО-ПСИХОЛОГІЧНІЙ РЕАБІЛІТАЦІЇ ДІТЕЙ З ООП В УМОВАХ ТРАВМАТИЧНОГО ДОСВІДУ	... 12
<i>Боденчук Богдан Іванович</i> МЕДІЙНА ВІЙНА: ЯК ПРОПАГАНДА ТРАНСФОРМУВАЛА ЖУРНАЛІСТИКУ У XX СТОЛІТТІ	... 14
<i>Омельчук Ніна Михайлівна</i> ВИКОРИСТАННЯ ШТУЧНОГО ІНТЕЛЕКТУ УЧНЯМИ: ПЕРЕВАГИ ТА ВИКЛИКИ	... 15
<i>Манян Людмила Вікторівна</i> СИСТЕМА РОБОТИ ЩОДО ПОПЕРЕДЖЕННЯ ГРАМАТИЧНИХ ПОМИЛОК	... 16
Бізнес, адміністрування та право, безпека, готельно-ресторанна справа, туризм, рекреація	... 18
<i>Фастовець Оксана Олексіївна</i> НАДХОДЖЕННЯ У СФЕРІ ТУРИЗМУ ЗА ОБЛАСТЯМИ УКРАЇНИ У ВОЄННИЙ ПЕРІОД	... 18
<i>Голубенко Ірина Ігорівна</i> ПОНЯТТЯ ШЛЮБУ В ЗАКОНОДАВСТВІ КРАЇН ЄС	... 19
<i>Кулик Віталій Олександрович</i> «ПАРТІЯ ТІКТОКУ» В УМОВАХ ПОСТПОЛІТИКИ В УКРАЇНІ	... 20
Інженерія, виробництво, транспорт, будівництво, природничі науки, математика та статистика	... 23
<i>Рудакевич Іван Романович, Пушкар Богдан Тарасович</i> ПРОБЛЕМИ РАЦІОНАЛЬНОГО ВИКОРИСТАННЯ ЗЕМЕЛЬНИХ РЕСУРСІВ ТЕРИТОРІАЛЬНОЇ ГРОМАДИ (НА ПРИКЛАДІ СКОРИКІВСЬКОЇ ГРОМАДИ ТЕРНОПІЛЬСЬКОЇ ОБЛАСТІ)	... 23
<i>Мудрик Марія, Петрова Єлизавета</i> ВПЛИВ НАУКОВИХ ЗНАНЬ НА ГЕРОЇВ ТА ЇХНІ РІШЕННЯ	... 27
<i>Кісіль Денис, Меліков Іван</i> ДИФРАКЦІЯ ТА ЗАЛОМЛЕННЯ МЕХАНІЧНИХ ХВИЛЬ У ВОДІ:	... 28

**Інженерія, виробництво, транспорт, будівництво,
природничі науки, математика та статистика**

УДК 631.4

Рудакевич Іван Романович

Кандидат географічних наук, доцент

ORCID: 0000-0002-3901-5897

Тернопільський національний педагогічний університет імені В. Гнатюка

Пушкар Богдан Тарасович

Кандидат географічних наук, доцент

ORCID: 0000-0001-7134-7413

Тернопільський національний педагогічний університет імені В. Гнатюка

**ПРОБЛЕМИ РАЦІОНАЛЬНОГО ВИКОРИСТАННЯ ЗЕМЕЛЬНИХ РЕСУРСІВ ТЕРИТОРІАЛЬНОЇ
ГРОМАДИ (НА ПРИКЛАДІ СКОРИКІВСЬКОЇ ГРОМАДИ ТЕРНОПІЛЬСЬКОЇ ОБЛАСТІ)**

У публікації розглянуто актуальні проблеми раціонального використання земельних ресурсів територіальної громади (на прикладі Скориківської громади Тернопільської області. Проаналізовано географічне положення, особливості ґрунтового покриву, структуру земельних угідь Скориківської ТГ. Серед земель громади суттєво переважає частка ріллі, що призводить до деградації місцевих природних комплексів. Запропонована оптимізаційна структура землекористування Скориківської громади, а також заходи з поліпшення якості земель. Ключові слова: земельні ресурси, земельні угіддя, землекористування, Скориківська громада, територіальна громада.

Актуальність теми. Розвиток територіальних громад в Україні залежить значною мірою від процесів трансформації земельних відносин, оскільки земельні ресурси є основним засобом виробництва в аграрній сфері та інших галузях господарства. В умовах децентралізації місцевої влади залишаються актуальними питання ефективного управління та раціонального використання земельних ресурсів територіальних громад. Часто сучасна система управління є неефективною, не забезпечуючи ефективності використання та якості охорони земельних ресурсів. Через повільне реформування системи володіння та користування земель сільськогосподарського призначення перехід до ринкових механізмів їх використання відбувається повільно, що знижує інвестиційну привабливість територіальних громад і загалом української економіки.

Територіальні громади (ТГ) Тернопільської області завдяки особливостям фізико-географічного положення і ґрунтового покриву мають переважно земельні ресурси високої якості. У структурі сільськогосподарських угідь значно переважають розорані угіддя завдяки високій родючості ґрунтів і незначна кількість природної рослинності. Однією з громад, яка характеризується високою часткою орних земель, є Скориківська ТГ у східній частині Тернопільської області. Для її територій важливо досягнути збалансованого землекористування із збереженням дохідності земель при найменшому впливі на місцеві екосистеми.

Аналіз досліджень і публікацій. Проблематиці раціонального використання та управління земельними ресурсами територіальних громад присвячено багато наукових досліджень. Наприклад, у публікаціях О. Лазаревої, О. Проніної, А. Третьяка, В. Третьяка досліджуються особливості управління земельними ресурсами громад у контексті реформи децентралізації [5, 8]. У статті Б. Заблоцького, Б. Гавришка, П. Дем'янчука охарактеризовано площі та структуру земель сільськогосподарського призначення у розрізі територіальних громад Тернопільської області [3]. У дослідженні І. Кузика проаналізовані екологічні аспекти землекористування територіальних громад Тернопілля, обґрунтовано шляхи досягнення оптимального співвідношення земельних угідь [4].

Метою даної публікації є характеристика та напрями раціонального використання земельних ресурсів Скориківської територіальної громади Тернопільської області.

Виклад основного матеріалу. Скориківська територіальна громада розташована у східній частині Тернопільського району Тернопільської області. Територіально громада межує також з Кременецьким районом Тернопільської області та Хмельницьким районом Хмельницької області. У фізико-географічному відношенні її площі розташовані на Тернопільському плато Подільської височини.

Площа Скориківської громади становить 265,0 км². Населення станом на 1 січня 2021 року – 8220 осіб. Територію громади складають 23 населених пункти (рис.2.1) [2].

У структурі земель Скориківської ТГ (рис. 1) переважають землі сільськогосподарського призначення (90%). Рівень розораності громади становить 75% (приблизно 20 тис. га орних земель). Лісами зайнято лише 6% площі Скориківської громади. Забудовані землі складають 4 %, землі під водними і болотними об'єктами займають всього 1% території громади. Під багаторічними насадженнями у ТГ зайнято менше 1% площ, під пасовищами і сіножатями – близько 13 %.

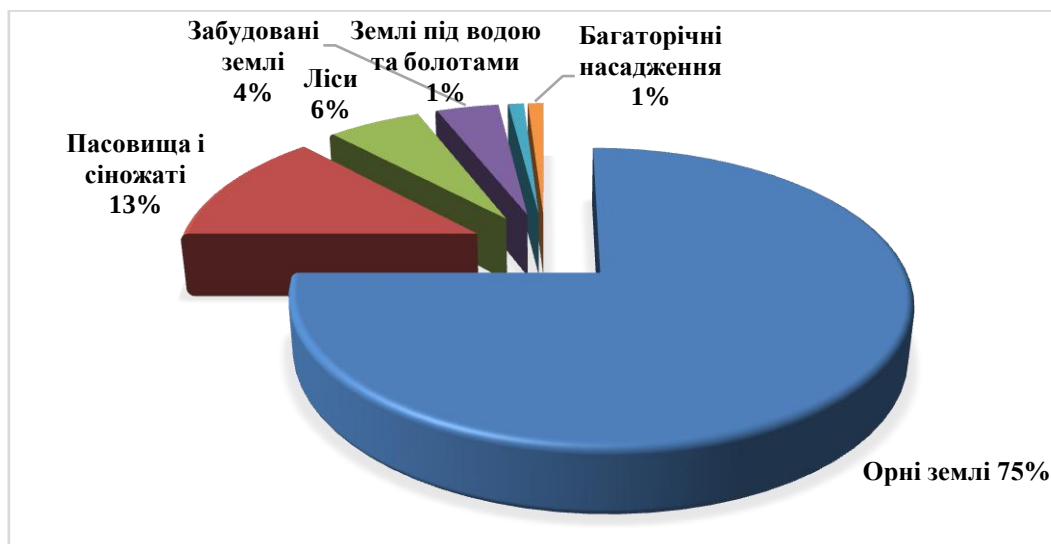

Рис. 1. Структура землекористування Скориківської сільської територіальної громади Тернопільської області

Територія Скориківської громади розташована в межах Скалатсько- Чорноострівського агрогрунтового району. У ґрунтовому покриві території Скориківської громади переважають наступні типи ґрунтів: темно-сірі, чорноземи опідзолені, чорноземи типові та глибокі, лучні та лучно-болотні. Серед них виділяються 14 агровиробничих груп ґрунтів (таблиця 1).

Таблиця 1

Список агровиробничих груп ґрунтів Скориківської громади [9]

Шифри агрогруп	Шифри ґрунтів що входять в агрогрупу	Назва агрогруп	Площа , га
41д	1	Чорноземи опідзолені середньосуглинкові на лесовидних суглинках	48,3
49д	2,5	Темно-сірі сильнореградовані ґрунти та чорноземи опідзолені злабозмиті середньосуглинкові на лесовидних суглинках	181,9
50д	3,6	Темно-сірі сильнореградовані ґрунти та чорноземи опідзолені середньозмиті середньосуглинкові	61,4
53д	7,12,14	Чорноземи типові малогумусні середньосуглинкові на лесовидних суглинках	523,6
55д	8,13	Чорноземи глибокі малогумусні слабозмиті середньосуглинкові на лесовидних суглинках	1165,8
56д	9,10	Чорноземи типові малогумусні середньозмиті середньосуглинкові	263,0
57д	1с1	Чорноземи типові малогумусні сильнозмиті середньосуглинкові на лесовидних суглинках	42,3
141д	17,19	Лучно-болотні та болотні намісті неосушені середньосуглинкові ґрунти на алювіально-делювіальних відкладах	105,9
142д	18	Лучно-болотні намісті осушені середньосуглинкові ґрунти на оглеєних лесовидних суглинках	19,4

208д	4	Намиті чорноземи опідзолені середньосуглинкові на лесовидних суглинках	37,8
209д	15	Намиті чорноземи глибокі малогумусні вилугувані середньосуглинкові на лесовидних суглинках	17,5
210д	16	Намиті лучні середньосуглинкові ґрунти на оглеєних лесовидних суглинках	123,4
215д	20	Виходи рихлих лесовидних порід	1,5
217д	21	Виходи елювію карбонатних порід	2,2
Обстежено			2594,0
Необстежено			149,0
Всього громадських земель			2743,0

Сфера землекористування Скориківської територіальної громади відіграє пріоритетну роль для сільського господарства та розвитку місцевої економіки загалом, однак має ряд актуальних геоекологічних проблем. Найбільш актуальною для екологічної стійкості території громади є проблема розбалансованої структури земельних угідь, оскільки у структурі землекористування частка природних угідь становить лише 20%. Через низьку лісистість (6%) та високу розораність території (75%) залишилися невеликі площі природних непорушених земель. За такої структури земельних угідь зумовлюється порушення екологічного балансу території, що сприяє розвитку різних негативних процесів (ерозія, площинний змив, забруднення пестицидами, тощо).

За актуальними науковими дослідженнями екологічної стійкості ландшафтів, вважається оптимальним співвідношення земельних угідь території, як 20% ріллі до 80% еколого стабілізуючих земель (ліси, природні пасовища, сінокоси); задовільним – відповідно 20-37% до 63-80%, катастрофічним – 70% до 30% [19]. Оптимальні рівні лісистості у межах території України становлять: для зони мішаних лісів 23-40%, зони Лісостепу – 17-23 %, Степу – 15-17%. З цих наукових розробок рекомендується наступне співвідношення між трьома групами земель: агроландшафтною (землі сільськогосподарського призначення), середовище стабілізуючою (землі лісового й водного фондів, заповідного, природоохоронного, рекреаційного призначення) і сільбищною (землі житлової й громадської забудови та ін.) для рівнинної частини України прийнято 45-50; 30-35; 15-20 % [6].

Територія Скориківської громади згідно вищеподаної класифікації має катастрофічне співвідношення земельних угідь (75 % ріллі до 20 % еколого стабілізуючих угідь), що негативно впливає на місцеві природні комплекси. Такими негативними явищами деградації агроландшафтів є вітрова та водна ерозія, площинний змив, зниження кількості та потужності гумусу, зменшення біорізноманіття та інші.

Аналіз співвідношення природних та антропогенних земель Скориківської територіальної громади показав значну їх диференціацію і відмінність від науково обґрунтованих норм (частка природних угідь лише 20%). Згідно засад концепції сталого розвитку розроблено оптимізаційну модель землекористування Скориківської ТГ, яка розташована у лісостеповій зоні із нормативним показником лісистості – 17-23 %. Така модель враховує актуальні тенденції щодо співвідношення площ антропогенних угідь та під природною рослинністю (60:40) [10].

З урахуванням високої розораності (75%) Скориківської територіальної громади, її необхідно скоротити в середньому на 25%. Враховуючи особливості ґрунтового покриву місцевості (табл. 1) скорочення орних земель пропонується проводити за рахунок малопродуктивних, слабо- і середньоеродованих земель та угідь в межах водоохоронних зон. Частину сільськогосподарських угідь з крутизною схилу більше 5° рекомендується заліснити, що сприятиме зростанню рівня лісистості території в середньому на 12 %. На іншій частині вилученої ріллі слід провести залуження, що дозволить збільшити частку сіножатей, пасовищ і багаторічних насаджень до 23 %. Завдяки проведенню цих оптимізаційних заходів частка земель під природними угіддями території громади зросте з 21% до 40 %.

Відповідно, оптимізаційна структура використання земель Скориківської ТГ включатиме: 55% – орних земель, 17 % – лісів та лісовкритих площ, 23% – сіножатей, пасовищ і багаторічних насаджень, 4% – забудованих земель, 1% – земель під водою та болотами (рис. 2).

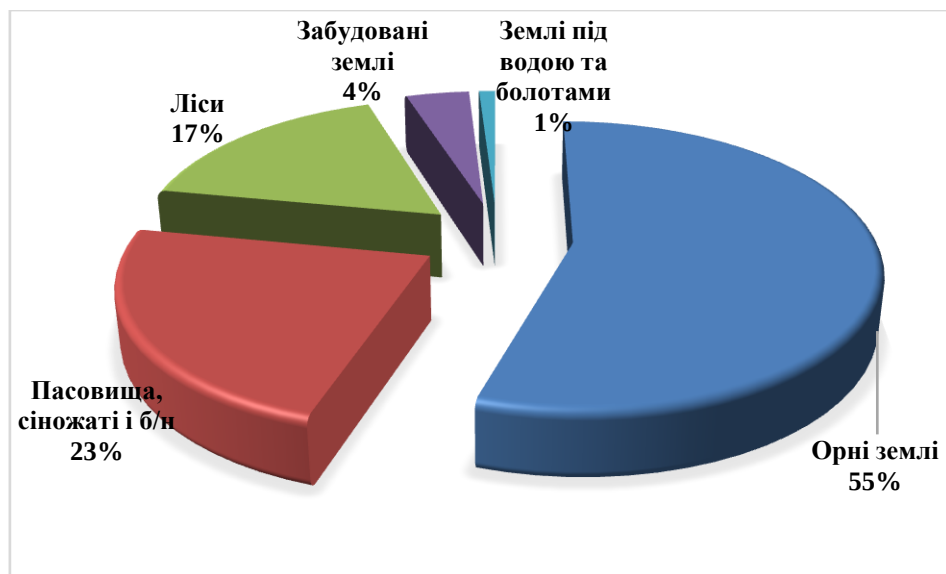

Рис. 2. Оптимізаційна структура землекористування Скориківської ТГ

Важливим аспектом збалансованого землекористування територіальної громади є нормативна грошова оцінка земель. Її проведення та створення бази даних з обліку всіх власників і користувачів земельних ділянок сприяє поліпшенню ринкових земельних відносин у населених пунктах громади. Це дає можливість проводити продаж земельних ділянок на торгах у формі аукціону та збільшити бюджетні надходження [5].

Вартість сільськогосподарських угідь Скориківської територіальної громади станом на 01.01.2021 р. становила 6 млн. грн., у тому числі ріллі – 5,7 млн. грн., багаторічних насаджень – 100 тис. грн., сіножатей – 57,1 тис. грн., пасовищ – 131,65 тис. грн [3]. Серед громад Тернопільського району за вартістю сільськогосподарських земель Скориківська ТГ займає сьоме місце. За оцінкою ріллі Скориківська громада має 6 місце, за вартістю пасовищ і сіножатей – 5 місце у Тернопільському районі. Проведений порівняльний аналіз свідчить про те, що у Скориківській ТГ досить висока додана вартість земель, яка зумовлена рівнинними ландшафтами, високопродуктивними ґрунтами, вигідним географічним розташуванням, сприятливими кліматичними умовами.

У структурі вартості сільськогосподарських угідь Скориківська громада займає 5% від загальної вартості земель с/г призначення Тернопільського району, 5% – вартості орних земель; 3% – вартості багаторічних насаджень; 4% – вартості пасовищ і 5% – вартості сіножатей. Відповідно, територія Скориківської ТГ у середньо зваженій вартості земель становить близько 5% вартості усіх угідь Тернопільського району, що є достатньо високою часткою серед 25 територіальних громад цього району.

Для земельних угідь Скориківської територіальної громади можна виділити такі напрями щодо їх охорони та покращання:

- 1) застосування сівозмін і раціональних способів землеробства;
- 2) використання сучасних агротехнічних заходів для поліпшення стану та якості земель;
- 3) обмеження поширеності ерозійних процесів.

Агротехнічні заходи для поліпшення якості та стану земель можна комплексно використовувати для окремих агропромислових груп ґрунтів. Наприклад, для чорноземів глибоких малогумусних необхідно вносити підвищені дози добрив: азотних на 25 %; фосфорних і калійних – на 10%, органічних на 20 %. Для агрогрупи 5бд (чорноземи глибокі малогумусні карбонатні середньозмітні) необхідно проводити протиерозійні агротехнічні заходи, контурний обробіток, вносити підвищені дози органічних і мінеральних добрив. Дані ґрунти при підсиханні також розпилюються, що призводить до їх змиву з прилеглих схилів. Для підвищення продуктивності таких ґрунтів слід проводити рихлення з ґрунтопоглиблювачами з внесенням підвищених доз органічних і мінеральних добрив.

Для лучно-чорноземних ґрунтів характерною негативною властивістю є наявність у нижній частині профілю закисних сполук алюмінію та заліза, які токсично впливають на рослини. Для зменшення впливу закисних сполук заліза такі ґрунти вапнують, вносять органічні та мінеральні добрива, а також частіше

розрихлювати на значну глибину. Натомість лучно-болотні ґрунти містять шкідливі для рослин закисні сполуки заліза при надмірному перезволоженні. Із заходів з покращення цих ґрунтів рекомендується осушення з регулюванням водно-повітряного режиму та застосування заходів поверхневого чи корінного поліпшення. Після меліоративних заходів ці ґрунти можна використовувати як ріллю, а також у сінокісно-пасовищних сівозмінах.

Висновки. Скориківська територіальна громада Тернопільської області має високоцінні земельні ресурси, тому в структурі угідь суттєво переважають розорані землі. Таке співвідношення земель є загрозливим для місцевих ландшафтів, тому запропонована оптимізаційна структура землекористування громади. Запропоновані також агротехнічні заходи з поліпшення якості та продуктивності земель на території Скориківської ТГ.

Джерела.

1. Гродзинський М. Д. Пізнання ландшафту місце і простір [Монографія у 2-х т.]. Київ: ВПЦ «Київський університет». Т.1. 2005. 431 с.
2. Децентралізація. Скориківська територіальна громада. URL: <https://decentralization.gov.ua/newgromada/4630> (дата звернення: 03.04.2025)
3. Заблоцький Б., Гавришок Б., Дем'янчук П. Облік площ земель сільськогосподарського призначення територіальних громад Тернопільської області: джерела, повнота та репрезентативність інформації // Наукові записки ТНПУ ім. В. Гнатюка. Сер. Географія. Тернопіль : Тайп, 2022. Вип. 2. (53). С. 76-83.
4. Кузик, І. Геоекологічні проблеми землекористування об'єднаних територіальних громад Тернопільської області // Наукові записки ТНПУ імені В. Гнатюка. Сер. Географія. - 2018. - Вип. 1 (44). - С. 196–201.
5. Лазарева О.В. Потенціал використання земельних ресурсів об'єднаних територіальних громад. Проблеми системного підходу в економіці. 2019. №5 (73). С. 31-36.
6. Організація сільськогосподарського використання земель на ландшафтно-екологічній основі : монографія / за заг. ред. Казьміра П. Г. Львів. 2009. 254 с.
7. Природокористування: навчальний посібник. [Царик Л.П., Барна І.М., Грицак Л.Р., Лісова Н.О., Стецько Н.П. Чеболда І.Ю., та ін.] – Тернопіль: редакційно-видавничий відділ ТНПУ, 2015. 398 с.
8. Третяк А. М., Третяк В. М. Нова модель земельного устрою в Україні у зв'язку із реформою місцевого самоврядування. Управління земельними ресурсами та землеустрої. 2017. № 2. С. 3–12.
9. Технічний звіт по крупномасштабному обстеженню ґрунтів Скориківської сільської ради Підволочиського району Тернопільської області. Тернопіль, Тернопільський філіал Інституту землеустрою, 1995. 48 с.
10. Царик Л.П. Географічні засади формування і розвитку природоохоронних систем Поділля: концептуальні підходи, практична реалізація. Тернопіль: Підручники і посібники, 2009. 320 с.

Мудрик Марія

Науковий ліцей №3 Полтавської міської ради

Петрова Єлизавета

Науковий ліцей №3 Полтавської міської ради

Науковий керівник: Шанаєва О. В.,

Науковий ліцей №3 Полтавської міської ради

ВПЛИВ НАУКОВИХ ЗНАНЬ НА ГЕРОЇВ ТА ЇХНІ РІШЕННЯ

Вступ. Кожного дня нам потрібно приймати багато рішень, важливих і не дуже. Деякі з них можуть суттєво вплинути на подальший розвиток подій. Тому важливо розуміти та аналізувати свої дії.

На прикладі героїв роману Ж.Верна “20 тисяч лье під водою” аналізуємо вплив наукових знань на самих героїв та їхні рішення. Адже у художній літературі, особливо в науково-фантастичному жанрі, наука виступає не лише фоном для подій, а й активним чинником, що впливає на розвиток особистості героїв, їх вибір, моральні дилеми та внутрішні трансформації. Рішення персонажів часто обумовлені не тільки емоціями чи життєвим досвідом, а й тим рівнем наукового пізнання, який вони мають або здобувають упродовж сюжету.

Мета та завдання. Мета: дослідити, як наукові знання та розуміння впливають на поведінку, рішення та розвиток особистості на прикладі персонажів роману Ж.Верна “20 тисяч лье під водою”. За допомогою твору проаналізувати прийняті рішення та причини їх прийняття. Завдання: дослідити вплив наукових знань на рішення героїв та їх самих

Виклад основної частини.

- Капітан Немо. Завдяки багаточисленним дослідженням і великому багажу знань, Капітан Немо мав змогу замислитися про можливість створення подібного до “Наутілуса” судна, про що люди з меншою кількістю знань не могли навіть мріяти, а він втілює у реальність.

- Професор Аронакс. На прикладі цього персонажу ми бачимо, як під впливом наукових знань змінюється світогляд. Це добре можна спостерігати під час потрапляння героїв на “Наутілус”, коли професор пізнає підводне судно не з позиції “Яке це диво”, а з позиції “Як цікаво як це влаштовано”. В іншому епізоді твору, коли герої створюють план втечі, Аронакс ретельно підходить до цього питання.